

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

L. van Damme (D66) en G.A. van de Breevaart (SGP)
(d.d. 19 maart 2026)

Nummer
4370

Onderwerp
Strategisch afwegingskader omgevingsbeleid

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

In Q2 2026 bespreekt PS de herziening van het omgevingsbeleid. Dit is een omvangrijke herziening waar beleidskeuzes ten opzichte van elkaar gewogen dienen te worden. Om die reden is in 2024 aangekondigd en in maart 2025 door PS vastgesteld dat er een strategisch afwegingskader dient te komen deze ruimtelijke keuzes ten opzichte van elkaar kunnen wegen. GS heeft aangegeven dat GS ernaar streeft dit afwegingskader binnen een jaar aan PS toe te zenden. In de verschillende commissievergaderingen en debatten hebben verschillende fracties aangegeven dat de keuzes in de herziening omgevingsbeleid zorgvuldig gewogen kunnen worden.

1. *Herkent GS de aankondiging van het opstellen van een strategisch afwegingskader?*

Antwoord

Ja. GS herkennen deze aankondiging. In het Ruimtelijk Voorstel / Ruimtelijke Koers (vastgesteld door Provinciale Staten op 6 maart 2024) is aangekondigd dat deze koers verder wordt doorontwikkeld tot een strategisch afwegingskader, met brede welvaart als kompas, water & bodem sturend en het principe “niet voor alles is ruimte”.

De herziening 2025 is de eerste grote integrale herziening onder de nieuwe omgevingswet. Dit leidt tot voortschrijdend inzicht in de manier waarop in de beleidsvorming afwegingen gemaakt worden. Dit heeft geleid tot de werkwijze die nu voorligt: de afwegingen zijn niet in een los, apart document gegoten, maar integraal verwerkt in de Herziening Omgevingsbeleid 2025 zelf: de Omgevingsvisie, het -programma en de -verordening en het bijbehorende Omgevingseffectrapport (OER) vormen het strategisch kader voor de keuzes in deze herziening.

De verdere concretisering en gebiedsspecifieke afwegingen vinden ná vaststelling plaats in de gebiedsgerichte uitwerkingen. Hiervoor wordt een werkwijze gevolgd, die vergelijkbaar is met de werkwijze van de herziening (zie antwoord vraag 3).

2. *Is GS met D66 van mening dat het cruciaal is om die afwegingen te kunnen maken vóóordat de herziening van het omgevingsbeleid wordt vastgesteld?*

Antwoord

Ja. Integrale afwegingen tussen verschillende domeinen (water/bodem, wonen, economie, natuur, energie, landbouw etc.) zijn essentieel voor zorgvuldige besluitvorming. Daarom is bij de voorbereiding van de Herziening 2025 een volledig Omgevingseffectrapport (OER) opgesteld. Dit bevat een alternatievenonderzoek, effecttabellen op 25 leefomgevingcriteria en botsproeven om strijdigheden

tussen ambities tijdig in beeld te brengen en op te lossen. GS hebben op basis hiervan de voorkeursalternatieven gekozen. Dit volledige pakket ligt bij u.

3. *En erkent GS dat het dus noodzakelijk is om het afwegingskader parallel te kunnen bespreken met de herziening van het omgevingsbeleid? Kan GS hiervoor zorgdragen?*

Antwoord

Het strategisch afwegingskader is reeds volledig parallel verwerkt in de Herziening 2025 zelf. Het OER (hoofdstuk 11) bevat de botsproeven die de consistentie waarborgen: in drie ambtelijke werksessies zijn alle beleidsvoornemens tegen elkaar gezet op ruimteclaim en leefomgevingseffecten. De uitkomsten zijn door GS direct vertaald in de Omgevingsvisie, het Programma en de Verordening (via uitzonderingsbepalingen, compensatieregels, begrenzingsaanpassingen en locatiespecifiek onderzoek). De afwegingen die hebben geleid tot deze herziening zijn transparant en integraal gemaakt in het OER. Het totale pakket (Visie + Programma + Verordening + OER) vormt het strategische kader voor de keuzes in de Herziening 2025.

Afwegingen ná vaststelling vinden plaats in gebiedsgerichte processen (gebiedsuitwerkingen en bestuurlijk overleg met gemeenten, waterschappen en andere partners). Deze afwegingen gebeuren binnen de kaders van het vastgestelde Omgevingsbeleid. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat ruimtevragers in de onbebouwde ruimte alleen mogelijk zijn na regionale en gebiedsgerichte afstemming, zoals verplicht gesteld in de Omgevingsverordening via het nieuwe beschermingsgebied onbebouwde ruimte (art. 7.41 e.v.). Dit beschermingsgebied waarborgt dat voldoende ruimte blijft voor de als prioritair aangemerkte opgaven toekomstbestendige landbouw, water & bodem, natuurherstel en energietransitie. Locatiespecifieke afspraken en maatwerkafwegingen worden daarbij gemaakt via maatregel 6.2.1.1 Gebiedsgerichte uitwerking Ruimtelijke Koers. Als het flexibiliteitsinstrumentarium (onthefving, maatwerkregel etc.) onvoldoende ruimte biedt, kan dit aanleiding geven tot een aanpassing van het Omgevingsbeleid.

4. *Zo nee, stelt GS PS in staat om integraal en strategisch naar de herziening te kijken door een brief te schrijven waarbij in beeld wordt gebracht wat de voorgenomen wijzigingen van het ene domein betekenen voor andere domeinen, welke doelen prioritair worden verklaard ten koste van welke andere doelen en op welke wijze de voorgenomen keuzes het gebiedsgericht werken ondersteunen?*

Antwoord

Niet van toepassing (zie vraag 3). Het OER geeft het integrale beeld dat gevraagd wordt:

- Wat een keuze in het ene domein betekent voor andere domeinen (bijv. strenger Water & Bodem Sturend-alternatief 3 levert ‘++’ op klimaatadaptatie en bodemdaling, maar ‘–’ op ondergrondse drukte; TRO-alternatief 4 versterkt leefbaarheid en gezondheid en beperkt daarvoor verdere fysieke groei van bebouwde ruimte (incl. bestaande plancapaciteit)).
- Welke doelen prioritair worden verklaard, zoals (water & bodem als randvoorwaarde en met brede welvaart als kompas).
- Hoe gebiedsgericht werken met deze herziening wordt ondersteund (via het nieuwe beschermingsgebied onbebouwde ruimte dat regionale en gebiedsgerichte afstemming verplicht stelt voor nieuwe ontwikkelingen en via de gezamenlijke ontwikkeling van gebiedsuitwerkingen in het kader van beleidskeuze 6.2.1 Toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling en maatregel 6.2.1.1 Gebiedsgerichte uitwerking Ruimtelijke Koers).
- Dit kunt u terugvinden in de effecttabellen, botsproeven en de Nota van Motivering.
- GS zien in een extra brief geen toegevoegde waarde.

5. *Zo nee, op welke manier stelt GS PS dan in staat om een integrale en strategische beoordeling te kunnen doen en in beeld te hebben van welke keuze in de aanstaande herziening worden gemaakt?*

Antwoord

Zie antwoord bij vraag 4.

6. *Kan GS de keuzes die in de herziening van het omgevingsbeleid worden gemaakt visueel en gebiedsgericht inzichtelijk maken zodat PS inzicht heeft in de effecten van de voorgestelde herziening?*

Antwoord

Ja, dit is al gebeurd en ligt klaar voor u:

- De Provinciale Omgevingsdocumenten Kaartviewer (omgevingsdocumenten.zuid-holland.nl/ps-herziening2025) toont alle geometrische wijzigingen (zoals beschermingsgebieden, herijking 3-ha-locaties, zoekgebieden wind) direct per gebied.
 - Het OER bevat kaarten en visualisaties van de botsproeven, waaronder overlap tussen weidevogelgebieden, windenergie en 3-ha-locaties. In de nota van motivering is onder andere aangegeven wat op basis van deze botsproeven in de voorgenomen beleidsteksten is aangepast.
 - Effecttabellen per alternatief bevatten gebiedspecifieke voorbeelden (veenweiden, stedelijk gebied, natuurgebieden).
7. *Als die mogelijkheden beperkt zijn, met welke motivering verwacht GS dat PS akkoord kan gaan met de wijziging van het omgevingsbeleid?*

Antwoord

De mogelijkheden zijn juist uitgebreid: het OER (met alternatieven, effecttabellen en botsproeven), de Kaartviewer en de Nota van Motivering bieden PS de instrumenten voor een integrale en strategische beoordeling. GS verwachten daarom dat Provinciale Staten op basis hiervan een weloverwogen besluit kan nemen in juni 2026. Na vaststelling werken wij het omgevingsbeleid verder uit in gebiedsgerichte processen (via gebiedsprogramma's en bestuurlijk overleg met gemeenten, waterschappen en andere partners).

Conclusie en aanbod

Met de Herziening 2025 is een volgende stap gezet in de vertaling van het Ruimtelijk Voorstel naar het provinciale omgevingsbeleid. Het strategisch kader zit niet in een apart document, maar is ingebed in de Visie, het Programma, de Verordening én het OER (inclusief botsproeven die conflicten tussen ambities oplossen). Dit zorgt voor vroegtijdige, integrale afwegingen – zoals Provinciale Staten in 2024 en 2025 heeft gevraagd.

Wij bieden graag een technische sessie aan waarin de OER-effecttabellen, de botsproeven en de Kaartviewer gedetailleerd toegelicht kunnen worden.

Den Haag, 21 april 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff